

**NEKILNOJAMOJO TURTO OPERACIJŲ, FINANSINIŲ,
APSKAITOS IR DRAUDIMO PASLAUGŲ SEKTORIAUS
PROFESINIO STANDARTO**

EKSPERTIZĖS ATASKAITA

Vilnius 2018 m.

Turinys:

Įvadas.....	2
1. Rengiamo standarto projekto aktualumas.....	2
2. Standarto projekto struktūrinių dalių analizė.....	3
2.1. Bendrosios nuostatos.....	3
2.2. Nekilnojamojo turto operacijų, finansinių, apskaitos ir draudimo paslaugų sektoriaus apibrėžimas pagal ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių.....	4
2.3. Pagrindinės nekilnojamojo turto operacijų, finansinių, apskaitos ir draudimo paslaugų sektoriaus veiklos sritys.....	5
2.4. Nekilnojamojo turto operacijų, finansinių, apskaitos ir draudimo paslaugų sektoriaus kvalifikacijos.....	5
3. Standarto 1 priedas. Nekilnojamojo turto operacijų, finansinių, apskaitos ir draudimo paslaugų sektoriaus kvalifikacijų priskyrimas kvalifikacijų lygiams	7
4. Standarto 2 priedas. Nekilnojamojo turto operacijų, finansinių, apskaitos ir draudimo paslaugų sektoriaus kvalifikacijų aprašai	7
4.1. Nekilnojamojo turto operacijų sektoriaus kvalifikacijų aprašai	8
4.2. Finansinių ir draudimo paslaugų sektoriaus kvalifikacijų aprašai.....	8
5. Pasiūlymai, rekomendacija ir išvados	14
1 priedas. Neatitikimai Lietuvos profesijų klasifikatoriuje ir Ekonominės veiklos klasifikatoriuje	15
2 priedas. Realus aktuarinės veiklos profesinis standartas	20
3 priedas. Anderaiterio funkcijos	26
4 priedas. Finansų analitikas. Kokių kompetencijų reikia darbdaviams.....	27

Įvadas

Nekilnojamojo turto operacijų, finansinių, apskaitos ir draudimo paslaugų sektoriaus profesinio standarto projektas (toliau – Standartas), skirtas reglamentuoti nekilnojamojo turto operacijų, finansinės ir draudimo veiklos bei apskaitos posektorių pagrindinius veiklos procesus, apibrėžti šioms profesijoms reikalingas kompetencijas, jų ribas ir vertinimą bei pateikti jų aprašus.

Šios ekspertizės tikslas - atlikti Standarto projekto kokybės analizę bei pateikti pasiūlymus standarto projektui tobulinti.

1. Rengiamo standarto projekto aktualumas

Lietuvos nekilnojamojo turto bei finansų rinkose pastebimas spartus augimas. Tuo pačiu neišvengiamai keičiasi ir didėja reikalavimai šių profesijų atstovams.

„Todėl profesinių standartų rengimas – kvalifikacijų, atspindinčių realią situaciją veiklos pasaulyje ir atitinkančių visų socialinių partnerių lūkesčius, interesus, strateginius visuomenės poreikius ir ilgalaikę perspektyvą“¹, reikalingas siekiant, kad Lietuvos specialistai sėkmingai išmanytų savo profesijos darbo specifiką bei sugebėtų savarankiškai priimti sprendimus, vykdyti valdymo funkcijas, planuoti, vertinti bei keisti darbo aplinką.

„Profesinių standartų rengimas sudaro galimybę visų lygių kvalifikacijas tirti ir apibrėžti pagal vienodus principus, nustatyti ryšius tarp tos pačios kvalifikacijos skirtingų lygių ir sukurti paprastą, aiškią ir kiekvienam vartotojui suprantamą kvalifikacijas apibūdinančią sistemą.“²

Atsižvelgiant į aukščiau pateiktus argumentus šis standartas turi būti padalintas į atskirus profesinius standartus:

- Nekilnojamojo turto operacijų ir paslaugų sektoriaus profesinis standartas;
- Finansinių ir draudimo sektoriaus profesinis standartas;
- Audito ir apskaitos paslaugų sektoriaus profesinis standartas.

Pateiktas projektas ne tik prasilenkia su verslo logika ir procesais, bet dar labiau suklaidins visuomenės atstovus: darbdavius, švietimo įstaigas bei studentus/mokinius. Nes šiuo Standartu turi būti suformuota tokia aukščiau išvardintų kvalifikacijų sistema, kuri padės suderinti „pasaulio poreikius ir švietimo sistemos galimybes, tobulinant profesinio mokymo, studijų ir neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas, skatinant mokymąsi darbo vietoje“³.

¹ *Profesinio standarto rengimo metodika*. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras, 2017

² Ten pat

³ Ten pat

2. Standarto projekto struktūrinių dalių analizė

2.1. Bendrosios nuostatos

- Tai negali būti vienas sektorius! Tai prieštarauja ne tik logikai bet ir išvardintų Standarte profesijų veiklos pobūdžiui. Taip pat apie tai rašoma ir šio Standarto Kvalifikacijų tyrimo ataskaitoje (I etapas) 4 psl.: „Posektorių veiklos nėra tarpusavyje susiję“!
- Lietuvos profesijų klasifikatoriaus (toliau tekste - LPK) 26 psl. yra paskirstymas pagal grupes bei kalbama apie „įvairių techninių paslaugų, susijusių su ...finansais, administravimu..“ Prie 3 grupės Technikai ir jaunesnieji specialistai yra priskirti (33 pogrupis) finansų makleriai, aktuarai, žalių administratoriai (nuostolių ir kiti vertintojai (3315 pogrupis), tame tarpe finansų analitikai, finansų konsultantai yra specialistų grupėje (24). Išvada: LPK⁴ yra visiškas finansų sektoriaus profesijų realios situacijos neatitikimas. Tai pavyzdžiui atspindi ir šiame Standarto projekte, kai finansų makleriui ir aktuarui pagal LTKS suteikiami VII ir VI lygiai, o LPK – jie yra techniniai darbuotojai!
- Standarte vartojamų sąvokų šaltiniai (Lietuvos teisės aktai), kuriais vadovaujantis dirba draudimo ir finansinių paslaugų specialistai nurodyti neteisingai (*Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymas – kam?*) arba nenurodyti visai (Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymas).
- Standarto pavadinimas neatitinka profesinio standarto turinio ir tikslų; jis turi būti padalintas į atskirus profesinius standartus:
 - Nekilnojamojo turto operacijų ir paslaugų sektoriaus profesinis standartas;
 - Finansinių ir draudimo sektoriaus profesinis standartas;
 - Audito ir apskaitos paslaugų sektoriaus profesinis standartas.

Dabartinis pateiktas variantas yra klaidinantis ir netinkamas.

⁴ Neatitikimai pateikti šios ataskaitos 1 priede.

2.2. Nekilnojamojo turto operacijų, finansinių, apskaitos ir draudimo paslaugų sektoriaus apibrėžimas pagal ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių

- Surašytos veiklos neatitinka realios situacijos darbo rinkoje, jos paimtos iš LPK nemąstant, kad situacija darbo rinkoje jau yra kitokia. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius buvo sukurtas prieš 10 metų, o, pavyzdžiui, LPK nėra draudimo brokerio profesijos aprašymo ir tik šio leidinio 328 psl. randama, kad šiai profesijai yra priskirtas 332122 kodas!
- Nekilnojamojo turto operacijų, finansinių, apskaitos ir draudimo paslaugos negali pakliūti į vieną sektorių. Reikia parengti 3 atskirus profesinius standartus.
- Papildyti nekilnojamojo turto operacijų sektoriaus darbo vietas – 9.6 p. žalų administravimo įmonėmis.
- Patikslinti ir papildyti 11 p. Finansinių ir draudimo paslaugų sektoriui yra būdingos šios veiklos:
 1. 11.1 p. Patikslinti ir papildyti veiklomis, kurie realiai egzistuoja šios dienos finansų rinkoje;
 2. 11.2 p. Pakeisti iš „draudimas (gyvybės draudimas su kaupimu, gyvybės draudimas be kaupimo, ne gyvybės draudimas)“ į „11.2. Turtinių interesų, susijusių su asmens gyvybe, sveikata, turtu ir civiline atsakomybe apsauga. Ir 11.3. Turtinių interesų, susijusių su fizinio asmens gyvybe ir (ar) kapitalo kaupimu. Tai skirtingos veiklos, atskirtos Draudimo įstatymu į dvi šakas;
 3. 11.3 p. perdraudimas: neteisingas apibrėžimas, perrašyta iš LPK – klaidingas sąvokos apibrėžimas. Žr. naują Draudimo įstatymą;
 4. 11.4 p. pensijų lėšų kaupimas: tvarkyti sąvoką pagal atnaujintą pensijų kaupimo įstatymą;
 5. 11.5 p. kitos finansinės paslaugos palaikančios veiklos (finansinių rinkų veiklos užtikrinimas ir priežiūra, vertybinių popierių ir prekių sutarčių sudarymo tarpininkavimas); Kokių prekių? Jeigu jau toliau rašoma apie finansų maklerio, analitiko ir t.t. finansines paslaugas, tai ir čia reikia atitinkamai keisti apibrėžimą. Yra paimta pasenusi informacija, kuri neatitinka dabartinės darbo rinkos situacijos – koreguoti.
 6. 12 p. Išskirtinos šios tipinės finansinių ir draudimo paslaugų sektoriaus darbo vietos: 12.1 p. Lietuvos ar užsienio įmonės? Nesuprantamas punktas, reikia rašyti: Išskirtinos šios tipinės finansinių ir draudimo paslaugų posektoriaus darbo vietos Lietuvos ir užsienio šalių filialuose. Sutvarkyti, remiantis

Draudimo įstatymu: „Teisė teikti draudimo ar perdraudimo, draudimo ar perdraudimo produktų platinimo paslaugas – draudimo ar perdraudimo įmonės teisė kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje vykdyti draudimo ar perdraudimo veiklą neįsteigus filialo, draudimo ar perdraudimo tarpininkų teisė kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje vykdyti draudimo ar perdraudimo produktų platinimo veiklą neįsteigus filialo arba kitos Europos ekonominės erdvės valstybės draudimo ar perdraudimo įmonės teisė vykdyti draudimo ar perdraudimo veiklą Lietuvos Respublikoje neįsteigus filialo, kitos Europos ekonominės erdvės valstybės draudimo ar perdraudimo tarpininkų teisė vykdyti draudimo ar perdraudimo produktų platinimo veiklą Lietuvos Respublikoje neįsteigus filialo“;

7. 12.3. kitos piniginių tarpininkavimo ir panašios finansinės institucijos. Nėra konkretikos. Jei jau išskiriami bankai ir draudimo bendrovės, tada turi būti išvardinti ir kredito unijos, išperkamosios nuomos bei maklerio įmonės ir t.t.
8. Jei yra išvardintos draudimo brokerių įmonės, kodėl sąraše nėra priklausomų tarpininkų įmonių?
9. 12.7. krovinių gabenimo ir ekspedijavimo įmonės. Tai būdinga tik ne gyvybės draudimo veiklai. Tada jau reikia įtraukti ir maitinės tarpininko įmones (prekiauja laidavimo draudimais), ir kelionių agentūras. Tada gal reikia bendrai rašyti apie Papildomos draudimo veiklos tarpininką – žr. naują Draudimo įstatymo redakciją.

2.3. Pagrindinės nekilnojamojo turto operacijų, finansinių, apskaitos ir draudimo paslaugų sektoriaus veiklos sritys

Dėl 18 p. „Pagrindinės finansinių ir draudimo paslaugų sektoriaus veiklos sritys (veiklos procesai)“: veiklos procesai finansinių paslaugų teikimo, gyvybės ir ne gyvybės draudimo, pensijinių fondų bei maklerio įmonių labai skiriasi. Reikia detalizuoti: kas tiksliai įeina į finansinių paslaugų veiklą, nes veikla yra tikrai skirtinga, taip pat reikia atskirti gyvybės ir ne gyvybės draudimo šakas. Dabar pateiktas pasenęs ir neaiškus veiklos procesų sąrašas.

2.4. Nekilnojamojo turto operacijų, finansinių, apskaitos ir draudimo paslaugų sektoriaus kvalifikacijos

Dėl 20.2 p. Finansinių ir draudimo paslaugų sektoriaus pateiktų kvalifikacijų:

- Finansinių paslaugų sektoriaus pateiktos kvalifikacijos. Praktikoje⁵ egzistuoja:

1. Investicijų patarėjas (angl. Investment Advisor). Ji galima būtų sulyginti su investicijų konsultantu, taip pat reikia išskirti ir keletą teisiškai reikšmingų terminų. Investicijų konsultantu yra tikslinga laikyti fizinį asmenį, turintį finansų maklerio licenciją (konsultanto ar generalinę). Tuo tarpu investicijų patarėjas yra artimesnis finansų patarėjo įmonei, kuri yra licencijuotas juridinis asmuo.

2. Investicijų konsultantas (angl. Investment Consultant). Kiekvieno kokybiškai veikiančio investicijų konsultanto darbas apima keletą funkcijų:

- Padėti neprofesionaliems investuotojams susidaryti teisingą investavimo strategiją, atsižvelgiant į jų rizikos toleranciją.
- Patarti, kaip reaguoti į vienokius ar kitokius pasikeitimus finansų rinkose.
- Tinkamai išaiškinti, su kokiomis rizikomis investuotojas susiduria.
- Padėti pasirinkti tinkamiausias investicijas pagal nustatytą investavimo strategiją.
- Pakomentuoti ekonominę situaciją, atsižvelgiant į pagrindinius ekonominius rodiklius.
- Siekti optimizuoti kliento investicijų portfelio grąžą, neviršijant pasirinktos rizikos.

3. Investicijų valdytojas (angl. Investment Manager). Investicijų valdytojas skiriasi nuo investicijų patarėjo ar konsultanto. Jei pastarieji stengiasi tik informuoti ir patarti, tai investicijų valdytojas paprastai apsiima visą darbą, ir klientą tik informuoja apie investicijų portfelio rezultatus.

4. Finansų patarėjas arba finansų patarėjo įmonė (angl. Financial Advisor)– tai asmuo, kuris finansiniais klausimais konsultuoja privačius asmenis bei įmones. Finansų patarėjo funkcijos apima ir investicijų konsultanto funkcijas (nors pastarasis paprastai būna labiau specializavęsis šioje rinkoje), bet finansų patarėjas teikia ir kitas finansines konsultacijas: kapitalo pritraukimo klausimais, M&A (susijungimų ir išigijimų) rinkos klausimais, finansinio planavimo ir kitais klausimais.

- Draudimo paslaugų sektoriaus pateiktos kvalifikacijos.

1. Dėl 20.2.8 p. Pardavimų ir rinkodaros specialisto veiklos atitinka gyvybės draudimo grupės vadovo veiklą. Todėl siūlau pervadinti šios kvalifikacijos pavadinimą;

⁵ Kaip tai realizuota ir veikia, plačiau galima susipažinti Baltijos finansų patarėjų asociacijos svetainėje adresu: <http://bfaa.lt/licensing/>

2. Neradau draudimo vadybininko (būdinga ne gyvybės draudimo šakai) kvalifikacijos? LPK kodiniame profesijų sąrašė yra artimi jo veiklai pavadinimai: Pardavimo vadybininkas (kodas 243105) ir Produkto vadybininkas (kodas 243111), bet aprašytų veiklos užduočių nerasta.
3. Dėl 20.2.9 p. Kokių žalių ekspertas? Gyvybės draudime su asmens žalomis dirba gydytojas-ekspertas. Ne gyvybės draudime su turto/ civilinės atsakomybės žalomis dirba teisininkai/inžinieriai ir pan. Tikslinti.
4. Neradau Papildomos draudimo veiklos tarpininko kvalifikacijos.

Finansinių ir draudimo paslaugų sektoriaus profesiniame standarte reikia papildyti ir išvardinti visas kvalifikacijas.

3. Standarto 1 priedas Nekilnojamojo turto operacijų, finansinių, apskaitos ir draudimo paslaugų sektoriaus kvalifikacijų priskyrimas kvalifikacijų lygiams

- Draudimo versle naudojama sąvoka – draudiminės rizikos vertintojas
- Kvalifikacijų tyrimo ataskaitoje parašytas -VII lygis NT brokeriams ir IV draudimo brokeriams? Esamoje lentelėje abiem kvalifikacijoms priskiriamas IV lygis. Tyrimo ataskaitos išvadose parašyta: „Visiems trims posektoriams būdingas spartus šiuolaikinių naujų technologijų diegimas, procesų inovacijų taikymas, specializuotos programinės įrangos naudojimas ir kaita, kuri lemia didesnę aukštesnių (VI-VII) kvalifikacijų lygių poreikį, kad būtų užtikrinta sėkminga ūkio sektoriaus veikla.“ Tai kodėl tada ir NT ir draudimo brokeriams yra priskirtas IV lygis? Tikslinti.

Manau, kad abiem kvalifikacijoms turi būti priskirtas VI kvalifikacijų lygis.

Kadangi kai kurių kvalifikacijų pavadinimai neatitinka realybės – tikslinti pagal aukščiau išvardintas pastabas.

4. Standarto 2 priedas Nekilnojamojo turto operacijų, finansinių, apskaitos ir draudimo paslaugų sektoriaus kvalifikacijų aprašai

Šiame priede pateikti 3-jų visiškai skirtingų veiklų kvalifikacijos aprašai.

4.1. Nekilnojamojo turto operacijų sektoriaus kvalifikacijų aprašai

Apraše rašoma, kad Kvalifikacijos atitikimas netaikomas Europos Sąjungos ir tarptautiniams standartams. O kaip tada traktuoti Europos vertinimo standarto (2016)⁶ nuostatų dėl kvalifikuoto vertintojo (45 psl.) ?

4.2. Finansinių ir draudimo paslaugų sektoriaus kvalifikacijų aprašai

- Kvalifikacijų aprašai nesudėti logine tvarka. Pirma turi būti finansinio posektoriaus, o toliau draudimo paslaugų posektoriaus aprašai;
- Kvalifikacijos pavadinimas - draudimo brokeris:
 1. Neteisingai nurodytas veiklos objektas: draudimo produktų platinimas. Turi būti tarpininkavimas ir kita- žr. naują Draudimo įstatymą, 86 straipsnį: „Nuo 2019 m. gegužės 1 d. galioja tokia šio įstatymo 40 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 161 straipsnio 4 dalies redakcija: „4. Draudimo brokerių įmonė neturi teisės vykdyti jokios kitos ūkinės veiklos, išskyrus draudimo, perdraudimo ir pensijų kaupimo produktų platinimo ir kitų finansinių paslaugų teikimo veiklą. Be to, draudimo brokerių įmonė gali vertinti draudžiamą turtą Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nustatyta tvarka.“
 2. Koreguoti/papildyti veiklos uždavinius: administruoti sutarčių sudarymą, arba jų vykdymą; konsultuoti klientą pildant draudėjo sveikatos anketą prieš sudarant gyvybės draudimo sutartį; konsultuoti klientą sudarius draudimo sutartį;
 3. Į uždavinius nėra įtraukta perdraudimo veikla, nors Lietuvos banko duomenimis⁷ net 12 licencijuotų draudimo brokerių įmonių vykdo šią veiklą.
 4. Į darbo priemonės turi būti įtrauktos ne tik draudimo sutarčių apskaitos sistemos, bet ir draudikų informacinės sistemos, internetas, elektroninės parduotuvės sistema bei CRM sistema.
 5. Koreguoti kvalifikacijos vienetą „Tarpininkavimas parduodant draudimo produktus“ remiantis naujo Draudimo įstatymo 93, 158 ir 161 str.
 6. Koreguoti kvalifikacijos vieneto „Draudimo sutarčių administravimas“ kompetencijos pavadinimą iš „Pildyti draudimo brokerių bendrovės duomenų bazę“ į „Administruoti

⁶ Prieiga prie interneto:

<https://www.tegova.org/data/bin/a59c37d855bb0c> EUROPOS VERTINIMO STANDARTAI 2016.pdf, žiūrėta 2018 11 02

⁷ Plačiau žr. adresu: <https://www.lb.lt/lt/finansu-rinku-dalyviai?list=18>

draudimo brokerių bendrovės ir draudikų informacines sistemas“;

7. Pažymėta, kad Draudimo brokerio kvalifikacija įgyjama mokantis pagal formaliojo profesinio mokymo programą arba iš profesinės veiklos patirties - jau ne - žr. IDD⁸ direktyvą bei Draudimo įstatymą apie minimalius kvalifikacinius reikalavimus šiai profesijai;
8. Apraše rašoma, kad Kvalifikacijos atitikimas netaikomas Europos Sąjungos ir tarptautiniams standartams. Žr. 7 pastabą.

- Kvalifikacijos pavadinimas - draudimo konsultantas:

1. Koreguoti kvalifikacijos veiklos uždavinius, remiantis nauju Draudimo įstatymu: „**Draudimo produktų platinimas** - ūkinė veikla, kai konsultuojama dėl galimybės sudaryti draudimo sutartis, siūloma sudaryti draudimo sutartis ar atliekamas kitas su draudimo sutarčių sudarymu susijęs parengiamasis darbas, taip pat ūkinė veikla, kai sudaromos draudimo sutartys arba teikiama pagalba administruojant ir vykdant tokias sutartis, visų pirma pateikus reikalavimą išmokėti draudimo išmoką, įskaitant informacijos apie vieną ar daugiau draudimo sutarčių teikimą pagal kriterijus, kuriuos draudėjas pasirenka internetu arba kitomis priemonėmis, ir draudimo produktų sąrašo pagal rangą sudarymą, įskaitant kainų ir produktų palyginimą, arba draudimo sutarties kainos nuolaidą, kai draudėjas gali tiesiogiai ar netiesiogiai sudaryti draudimo sutartį internetu arba kitomis priemonėmis“;
2. Darbo sąlygos: neatsižvelgta į gyvybės draudimo produktų platintojo (konsultanto) veiklos specifiką;
3. Koreguoti kvalifikacijos vienetą „Draudimo produktų pardavimas“ remiantis naujo Draudimo įstatymo 93, 158 ir 161 str. Taip pat nėra atsižvelgta į gyvybės draudimo konsultanto veiklos specifiką (finansinės konsultacijos, investavimo krypčių parinkimas, klientų rizikos tolerancijos priėmimas ir t.t.);
4. Kvalifikacijos vieneto „Draudimo sutarčių administravimas“ kompetencijose nėra atsižvelgta į gyvybės draudimo konsultanto veiklos specifiką;
5. Apraše rašoma, kad Kvalifikacijos atitikimas netaikomas Europos Sąjungos ir tarptautiniams standartams. Žr. draudimo brokerio kvalifikacijoje 8 pastabą.

⁸ Žr. adresu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L0097&from=LT>, dokumento 1 priedas

- Kvalifikacijos pavadinimas - aktuaras:

1. Koreguoti veiklos objektą ir uždavinius pagal Lietuvos aktuarų draugijos internetinės svetainės pateikta informaciją adresu: <http://www.aktuarai.lt/kokias-funkcijas-atlieka-aktuarai/> . Taip pat papildomai 2 -me šios ataskaitos priede pridedamas realus šios profesijos standartas. Papildyti iš realaus standarto ir atitinkamai koreguoti kompetencijos ribas.
2. Kvalifikacijos įgijimas. Realybėje, siekiant profesionalios pozicijos, aktuaras privalo sertifikuotis, laikant papildomus egzaminus. Vidutiniškai tai gali užtrukti nuo 6 iki 10 metų. Būsimus aktuarus sertifikuoja tarptautinės aktuarijų asociacijos. Pavyzdžiui, SOA (www.soa.org) teikia sertifikatus aktuarams, norintiems dirbti gyvybės draudime, sveikatos išmokų ir pensijų fondų sistemoje, finansų ir investicijų srityje. CAS (www.casact.org) egzaminuoja turto ir draudimo nuo nelaimingų atsitikimų srityje, apimant automobilių, namų savininkų, medicinos pažeidimų, darbuotojų ir kūno sužalojimo asmeninės atsakomybės draudimo rūšis. Lietuvos aktuarus vienija Lietuvos aktuarijų draugija (www.aktuarai.lt), kuri siekia užtikrinti narių aukštą kvalifikaciją ir profesionalumą⁹. Atsižvelgti.
3. Apraše rašoma, kad Kvalifikacijos atitikimas netaikomas Europos Sąjungos ir tarptautiniams standartams. Atsižvelgti į tai, kad apie aktuarų veiklos standartus yra rašoma ir Mokumas II direktyvoje, ir 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2016/2341 dėl profesinių pensijų įstaigų (PPI) veiklos ir priežiūros :
 1. Apibrėžtų išmokų pensijų fondą valdančioje pensijų asociacijoje turi būti atliekama aktuarinė funkcija, apimanti: 1) techninių atidėjinių skaičiavimo priežiūrą ir koordinavimą; 2) tinkamos metodikos ir modelių bei tinkamų prielaidų, taikomų techniniams atidėjiniams skaičiuoti, užtikrinimą; 3) duomenų, naudojamų skaičiuojant techninius atidėjinius, pakankamumo ir kokybės vertinimą; 4) techninių atidėjinių skaičiavimo prielaidų ir patirties palyginimą; 5) pensijų asociacijos valdymo organų informavimą apie techninių atidėjinių skaičiavimo patikimumą ir tinkamumą; 6) bendros įsipareigojimų prisiėmimo politikos, kai pensijų asociacija turi tokią politiką, vertinimą ir nuomonės pateikimą; 7) draudimo

⁹ Šaltinis: <https://mgmf.ktu.edu/news/aktuaras-tai-prestizine-profesija-kurios-gali-siekti-ktu-mgmf-studentai/>

susitarimų tinkamumo, kai pensijų asociacija turi tokių susitarimų, vertinimą ir nuomonės pateikimą; 8) prisidėjimą prie veiksmingo rizikos valdymo sistemos įgyvendinimo. 2. Pensijų asociacija turi paskirti bent vieną nepriklausomą asmenį, kuris būtų atsakingas už aktuarinę funkciją." Atsižvelgti.

- Kvalifikacijos pavadinimas: pardavimų ir rinkodaros specialistas:
- 1. Reikia keisti kvalifikacijos pavadinimą. Čia turi būti Draudimo vadybininkas – ne gyvybės draudime ir Grupės vadovas – gyvybės draudime. Koreguoti bei atskirti pagal šakas: gyvybės ir ne gyvybės. Tai svarbu.
- 2. Pasenusi informacija apie pagrindines darbo priemones (nėra parašyta apie CRM, klientų rizikų identifikavimą ir t.t.). Tikslinti pagal gyvybės ir ne gyvybės draudimo šakas;
- 3. Visiškai neatitinka realybės kompetencijos vienetas „Specialių pardavimo ir rinkodaros programų planavimas ir organizavimas“. Nesudaro jie kainoraščių, neorganizuoja pardavimo renginių. Kompetencijų ribose nepamainėta net apie darbą socialiniuose tinkluose!
- 4. Kompetencijos ribos „Naujų produktų ir paslaugų šioms rinkoms vystymas, efektyvus savo pasiūlymų komunikavimas rinkai“. Nėkuria šios profesijos atstovai naujų produktų, tai daro rizikos vertintojas kartu su kainodaros aktuaru! Taip pat pažymime, kad „Draudimo paslauga = draudimo apsaugų rinkinys + žalų administravimas. Klausimas: tai ką turi omenyje Standarto rengėjai rašydami, kad šios profesijos atstovai vysto ir paslaugų rinką? Vysto žalų reguliavimą ar papildomas paslaugas prie parduodamų draudimo apsaugų paketų? Tikslinti.
- 5. Kompetencijos „Vadovauti už pardavimus ir rinkodarą atsakingų darbuotojų veiklai.“ turi būti paminėti draudimo konsultantai (ne gyvybės draudime) ir priklausomi tarpininkai (gyvybės draudime), taip pat nėra paminėta apie bendradarbiavimą su draudimo brokeriais;
- 6. Kompetencijos vienetas „Darbuotojų atrankos, mokymų ir veiklos priežiūra“ turi būti pakeistas į „Darbuotojų atrankos, mokymų ir veiklos valdymas“;
- 7. Kvalifikacijai įgyti reikalingas aukštasis vadybos išsilavinimas;
- 8. Apraše rašoma, kad Kvalifikacijos atitikimas netaikomas Europos Sąjungos ir tarptautiniams standartams. Žr. draudimo brokerio kvalifikacijoje 8 pastabą.

- Kvalifikacijos pavadinimas – draudimo rizikos vertintojas:
 1. Pakeisti kvalifikacijos pavadinimą į draudiminės rizikos vertintojas;
 2. Neatitinka šios kvalifikacijos veiklos uždaviniai; perdaryti, atsižvelgiant į „Anderaiterio veikla“ (3 priedas vertinimo ataskaitos). Taip pat į veiklos uždavinius nėra įtraukta gyvybės rizikos vertintojo veikla.

- Kvalifikacijos pavadinimas – žalų ekspertas:
 1. Visiškai nėra atspindėti žalų eksperto veiklos ypatumai gyvybės draudimo šakoje;
 2. Papildyti veiklos uždavinių 2 p. ir nustatyti draudimo išmokos arba kompensacijos dydį;
 3. Papildyti darbo sąlygas: darbas patalpoje ir įvykio vietoje (ne gyvybės draudime);
 4. Išbraukti iš papildomos informacijos galimybę dirbti perdraudimo įmonėje, tai klaidinanti informacija;
 5. Kompetencijoje „Vertinti žalą ir nustatyti išmokos dydį“ visiškai nieko nėra nurodyta apie žalų administravimą gyvybės draudime – papildyti.
 6. Kompetencijos „Rengti žalos administravimo metodinius nurodymus“ ribose yra parašyta, kad žalų ekspertas rengia „numatomų išmokėjimų rezervo formavimo“ metodinius nurodymus. Tai ne žalos eksperto darbas. Metodinius nurodymus rengia aktuaras. Taip pat pažymėta, kad žalų ekspertas informuoja perdraudimo įmonės apie įvykį, rengia pretenzijos perdraudimo įmonei (realiai rengia atsakingas už perdraudimą vadybininkas) ar rengia subrogacijos dokumentus (atlieka teisininkas). Neaišku, nes kompetencijoje parašyta apie metodinius nurodymus, o ribose - apie subrogaciją. Čia kalbama apie metodinių nurodymų rengimą, kaip atlikti subrogaciją ar apie pačią subrogaciją, kaip veiklos procesą? Kodėl tada nėra nieko paminėta apie regresą?
 7. Nepakankamai atskleistos kompetencijos „Rengti galimo sukčiavimo prevencijos priemonės“ ribos.
 8. Kvalifikacijai įgyti reikalingas išsilavinimas pažymėtas tik aukštasis vadybos studijų krypties išsilavinimas. Teisinio ir medicininio nereikia? Visiškai neatitinka realybei. Koreguoti, atsižvelgiant į gyvybės ir ne gyvybės veiklos specifiką.

- Kvalifikacijos pavadinimas – papildomos draudimo veiklos tarpininkas: nėra.

- Kvalifikacijos pavadinimas –finansų analitikas:

1. Trumpame kvalifikacijos apibūdinime labai nekonkrečiai pateiktas veiklos objektas ir uždaviniai. Kvalifikacijos vienetai neatitinka veiklos uždavinių. 3-me ataskaitos priede pateikiu pavyzdį, kaip ieško darbdaviai.
2. Kvalifikacijai įgyti reikalingas išsilavinimas. Siūlau įtraukti ir ekonomikos kryptį.

- Kvalifikacijos pavadinimas: finansų ir investicijų konsultantas:

Nevertinta, nes reikia keisti viską, pagal šios Ataskaitos 2.4 punktą.

- Kvalifikacijos pavadinimas - finansų makleris:

1. pateikta nepilna informacija apie veiklos objektą ir uždavinius, nėra atsižvelgta į Lietuvos banko valdybos 2018 m. birželio 20 d. nutarimą Nr. 03-114, kuriame aprašyta reali veikla. Koreguoti veiklos uždavinius, atsižvelgiant į šį nutarimą:

Investicinės paslaugos:

- 1) pavedimų priėmimas ir perdavimas;
- 2) pavedimų vykdymas klientų sąskaita;
- 3) sandorių sudarymas savo sąskaita;
- 4) finansinių priemonių portfelio valdymas;
- 5) investavimo rekomendacijų teikimas;
- 6) finansinių priemonių pasirašymas ir (arba) platinimas įsipareigojant jas išplatinti;
- 7) finansinių priemonių platinimas neįsipareigojant jas išplatinti;
- 8) daugiašalės prekybos sistemos administravimas;
- 9) organizuotos prekybos sistemos administravimas

Papildomos paslaugos:

- 1) finansinių priemonių saugojimas, apskaita ir valdymas klientų sąskaita, įskaitant turto saugojimą ir kitas su tuo susijusias paslaugas, tokias kaip pinigų ar finansinio užstato valdymas, išskyrus vertybinių popierių sąskaitų tvarkymą aukščiausiu lygiu;
- 2) suteikimas investuotojui kredito ar paskolos, kuriais naudodamasis investuotojas gali sudaryti sandorį dėl vienos ar kelių finansinių priemonių, o kreditą ar paskolą suteikianti įmonė pati dalyvauja sudarant sandorį;
- 3) įmonių konsultavimas kapitalo struktūros, verslo strategijos ir kitais su tuo susijusiais klausimais, taip pat patarimai ir paslaugos, susijusios su įmonių reorganizavimu ir įsigijimu;
- 4) užsienio valiutos keitimo paslaugos, kai jos yra susijusios su investicinių paslaugų teikimu;
- 5) investiciniai tyrimai, finansinė analizė ar kitos bendro pobūdžio rekomendacijos, susijusios su sandoriais dėl finansinių priemonių

- 6) su finansinių priemonių platinimu susijusios paslaugos
- 7) investicinės paslaugos ir papildomos paslaugos, susijusios su finansinėmis priemonėmis, turtu ar kitais objektais, su kuriais yra susietos išvestinės finansinės priemonės, nurodytos Finansinių priemonių rinkų įstatymo 3 straipsnio 15 dalies 5, 6, 7 ir 10 punktuose, su sąlyga, kad teikiamos investicinės paslaugos ar papildomos paslaugos arba vykdoma investicinė veikla yra susijusi su šiomis išvestinėmis finansinėmis priemonėmis

2. Apraše rašoma, kad Kvalifikacijos atitikimas netaikomas Europos Sąjungos ir tarptautiniams standartams. Taikomas, tai MIFID 2 direktyva¹⁰.

5. Pasiūlymai, rekomendacija ir išvados

Nekilnojamojo turto operacijų, finansinių, apskaitos ir draudimo paslaugų sektoriaus profesinio standarto tobulinimo pasiūlymai yra išdėstyti analizuojant struktūrines Standarto projekto dalis.

Atsižvelgiant į aukščiau pateiktus argumentus, **primygtinai rekomenduojame** šį Standarto projektą padalinti į **3 atskirus profesinius standartus**:

- Nekilnojamojo turto operacijų ir paslaugų sektoriaus profesinis standartas;
- Finansinių ir draudimo sektoriaus profesinis standartas;
- Audito ir apskaitos paslaugų sektoriaus profesinis standartas.

Dabar pateiktas projektas ne tik prasilenkia su verslo logika ir procesais, bet dar labiau suklaidins visuomenės atstovus: darbdavius, švietimo įstaigas bei studentus/mokinius.

Nekilnojamojo turto operacijų, finansinių, apskaitos ir draudimo paslaugų sektoriaus profesinio standarto projektas **neatitinka** *Profesinio standarto rengimo metodikoje* keliamų reikalavimų. Tikimasi, kad pateikti pasiūlymai ir rekomendacijos leis patobulinti standarto projektą, tiksliau apibūdinant profesijų veiklos sritis bei kompetencijas.

¹⁰ MIFID 2 kvalifikacinių reikalavimų santrauka galima pažiūrėti adresu: http://bfaa.lt/wp-content/uploads/sites/6/2018/01/MIFID-2_LT.pdf

1 priedas. Neatitikimai Lietuvos profesijų klasifikatoriuje (LPK) ir Ekonominės veiklos klasifikatoriuje (EVRK)

1. LPK

PROFESINIŲ GRUPIŲ APRAŠAI

169

3315 pogrupis

rizikos ?

NUOSTOLIŲ IR KITI VERTINTOJAI

Nuostolių ir kiti vertintojai vertina turtą ir įvairias prekes, taip pat pagal draudimo sutartis dengiamus nuostolius.

Atliekamos užduotys:

- (a) žaliavų, nekilnojamojo turto, pramonės įrangos, asmeninio ir namų ūkio turto, meno kūrinių, brangakmenių ir kitų objektų kokybės vertinimas ar vertės nustatymas;
- (b) žalos ar nuostolių dydžio ir draudimo kompanijų bei draudikų atsakomybės už pagal draudimo sutartis padengiamus nuostolius vertinimas;
- (c) duomenų apie panašių prekių ar turto pardavimą ir vertę gavimas;
- (d) prekių ar turto apžiūra, siekiant įvertinti būklę, dydį ir sandarą;
- (e) vertės ataskaitų rengimas, nurodant taikytus vertinimo veiksnius ir metodus.

332 grupė

PARDAVIMO IR PIRKIMO AGENTAI IR BROKERIAI

Pardavimo ir pirkimo agentai ir brokeriai atstovauja įmonėms, valstybinėms ir kitoms institucijoms perkant ir parduodant biržos prekes, kitas prekes, formuojant draudimą, teikia vežimo ir kitas paslaugas pramonės, prekybos ar kitoms įmonėms arba atlieka nepriklausomų agentų funkciją užmezgant ryšius tarp biržos prekių ir paslaugų pirkėjų ir pardavėjų.

Pagrindinės atliekamos užduotys: informacijos apie rinkos polinkius ir sąlygas, darbdavio ir konkurentų prekes ir paslaugas gavimas, stebėseną ir analizę; informacijos apie klientų poreikius rinkimas ir tinkamų gaminių ir paslaugų nustatymas; gaminių ir paslaugų aiškinimas ir demonstravimas klientams; derybos dėl perkamų ar parduodamų prekių, paslaugų ar biržos prekių kainų, sutarčių, terminų, sąlygų ir vežimo.

Šios grupės profesijos skirstomos į tokius pogrupius:

3321 Draudimo agentai

3322 Pardavimo atstovai

3323 Pirkimo specialistai

3324 Prekybos brokeriai

Pastabos

Pardavimo vadovai priskiriami 122 grupei „Pardavimo, rinkodaros ir plėtros vadovai“, pirkimo specialistai priskiriami 243 grupei „Pardavimo, rinkodaros ir viešųjų ryšių specialistai“. Vertybinių popierių ir finansų makleriai priskiriami 331 grupei „Jaunesnieji finansų ir matematikos specialistai“.

Kur draudimo brokeriai????

3324 Prekybos brokeriai

Pastabos

Pardavimo vadovai priskiriami 122 grupei „Pardavimo, rinkodaros ir plėtros vadovai“. Technikos, medicinos ir ITR paslaugų pardavimo specialistai priskiriami 243 grupei „Pardavimo, rinkodaros ir viešųjų ryšių specialistai“. Vertybinių popierių ir finansų makleriai priskiriami 331 grupei „Išsamiųjų finansų ir matematikos specialistai“.

3321 pogrupis

DRAUDIMO AGENTAI

Draudimo agentai konsultuoja gyvybės draudimo, draudimo nuo nelaimingų atsitikimų, automobilių, atsakomybės, indėlių draudimo, draudimo nuo gaisrų, laivų ir kitų draudimo rūšių klausimais ir sudaro tokio draudimo sutartis su naujais ir jau esamais klientais.

Atliekamos užduotys:

- informacijos apie klientų padėtį rinkimas, o tai būtina nustatant tinkamą draudimo rūšį ir sąlygas;
- derybos su klientais, siekiant nustatyti draudžiamosios rizikos tipą ir dydį;
- išsamios informacijos apie draudimą ir sąlygas, rizikos draudimo įmokas ir išmokas suteikimas klientams;
- pagalba klientams nustatant reikiamą draudimo rūšį ir dydį, draudimo įmokų apskaičiavimas ir mokėjimo būdo nustatymas;
- derybos dėl draudimo sutarčių atnaujinimo ir jų sudarymas;
- konsultavimas ir derybos dėl didelių ar specialių projektų, įrenginių ar rizikos draudimo sutarčių sąlygų ir jų sudarymas.

draudimo agentai nevykdo indėlių draudimo veiklos

draudimas nuo laivų? O kur turto draudimas ir kokios atsakomybės draudimas???

lap 3

o kaip su gyvybės draudimo sutartimis?

431 grupė

APSKAITOS, STATISTIKOS IR FINANSŲ TARNAUTOJAI

Apskaitos, statistikos ir finansų tarnautojai gauna, renka ir skaičiuoja apskaitos, sąskaitybės, statistinius, finansinius ir kitus skaitinius duomenis ir atlieka pagalbines su verslo reikalais susijusias pinigines operacijas.

Pagrindinės atliekamos užduotys: pagalba tvarkant apskaitos, sąskaitybės knygas ir atliekant skaičiavimus; gamybos vieneto išlaidų skaičiavimas; darbo užmokesčio skaičiavimas ir kartais jo parengimas ir išmokėjimas; pagalbinių su verslo reikalais susijusių piniginių operacijų atlikimas; statistinių ar draudimo duomenų rinkimas, saugojimas ir skaičiavimas; tarnautojų pareigų, susijusių su draudimo įmonių, bankų ir panašių institucijų finansinėmis operacijomis, atlikimas.

Šios grupės profesijos skirstomos į tokius pogrupius:

4311 Apskaitos ir buhalterijos tarnautojai

4312 Statistikos, finansų ir draudimo tarnautojai

4313 Darbo užmokesčio apskaitos tarnautojai

?

Kas jie?
Nekonkretizuota

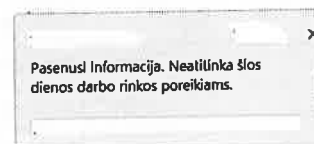
4312 pogrupis

STATISTIKOS, FINANSŲ IR DRAUDIMO TARNAUTOJAI

Statistikos, finansų ir draudimo tarnautojai gauna, renka ir skaičiuoja statistinius ar draudimo duomenis arba atlieka tarnautojų pareigas, susijusias su draudimo įmonių, bankų ar kitų finansinių institucijų operacijomis.

Atliekamos užduotys:

- draudimo sutarčių sudarymo, atšaukimo, pretenzijų, operacijų, politikos pokyčių ir mokėjimų tvarkymas;
- statistinių ar draudimo duomenų, gaunamų iš įprastinių ar specialių informacijos šaltinių, rinkimas ir tvarkymas;
- bendrų sumų, vidurkių, procentų ir kitų duomenų rodiklių skaičiavimas ir pateikimas reikalaujama lentelių forma;
- finansinių dokumentų rengimas ir mokėtinų palūkanų ar brokerių komisinių ir žyminių mokesčių skaičiavimas;
- klientų ar darbdavio vardu perkamų ar parduodamų akcijų, obligacijų ir kitų vertybinių popierių apskaita.

33	Jaunesnieji verslo ir administravimo specialistai
331	Jaunesnieji finansų ir matematikos specialistai
3311	Vertybinių popierių ir finansų makleriai ir brokeriai
3312	Kreditų ir paskolų specialistai
3313	Jaunesnieji apskaitos specialistai
3314	Statistikai, matematikai ir jaunesnieji giminių profesijų specialistai
3315	Nuostolių ir kiti vertintojai
332	Pardavimo ir pirkimo agentai ir brokeriai
3321	Draudimo agentai
3322	Pardavimo atstovai
3323	Pirkimo specialistai
3324	Prekybos brokeriai
333	Verslo paslaugų agentai
3331	Muitinės dokumentų tvarkymo ir prekių vežimo agentai
3332	Konferencijų ir renginių planuotojai
3333	Įdarbinimo agentai ir darbo sutarčių sudarytojai
3334	Nakvionavimo turistų agentai ir pardavėjai

380

KODINIS PROFESIJŲ SĄRAŠAS

33	Jaunesnieji verslo ir administravimo specialistai	3321	Draudimo agentai
331	Jaunesnieji finansų ir matematikos specialistai	332101	Draudimo agentas [vadybininkas]
		332102	Draudimo brokeris
3311	Vertybinių popierių ir finansų makleriai ir brokeriai	3322	Pardavimo atstovai
331101	Užsienio biržos brokeris	332201	Paslaugų (teikiamų pardavus prekę) konsultantas
331102	Investavimo brokeris	332202	Pardavimo agentas [vadybininkas]
331103	Vertybinių popierių brokeris	332203	Komercijos agentas
331104	Akcijų ir obligacijų brokeris	3323	Pirkimo specialistai
331105	Biržos makleris	332301	Pirkimo agentas [vadybininkas]
331106	Akcijų makleris	332302	Tiekimo agentas [vadybininkas]
331107	Finansų makleris	332303	Tiekėjas
3312	Kreditų ir paskolų specialistai	332304	Logistas
331201	Paskolų specialistas	332305	Supirkėjas
331202	Hipotekos specialistas	3324	Prekybos brokeriai

? nera
aprašymo iz
užd-ų

2. EVRK

66.19 Kita pagalbinių finansinių paslaugų, išskyrus draudimą ir pensijų lėšų kaupimą, veikla

Į šią klasę įeina niekur kitur nepriskirta pagalbinių finansinių paslaugų veikla:

- finansinių sandorių, įskaitant kreditinių kortelių, apdorojimo ir atsiskaitymo veikla
- konsultavimas investicijų klausimais
- hipotekos brokerių ir konsultantų veikla

Į šią klasę taip pat įeina:

- turto globėjū, patikėtinių ir saugojimo paslaugų teikimas už atlygį arba pagal sutartį

Į šią klasę neįeina:

- draudimo agentų ir brokerių (draudimo tarpininkų) veikla, žr. 66.22
- fondų valdymas, žr. 66.30

66.2 Pagalbinė draudimo ir pensijų lėšų kaupimo veikla

Į šią grupę įeina asmenų, veikiančių kaip agentai (t. y. brokerių) veikla parduodant metinės rentos ir draudimo polisus, arba kitų su darbuotojų išmokomis, draudimu ir pensijomis susijusių paslaugų, tokių kaip ieškinių suregulavimas ir trečios šalies administravimas, teikimas.

66.21 Rizikos ir žalos vertinimas

Į šią klasę įeina draudimo administravimo paslaugų, tokių kaip draudimo išmokų reikalavimų įvertinimas ir atsiskaitymas, teikimas:

- draudimo išmokų reikalavimų įvertinimas:

- ieškinių suregulavimas

- rizikos įvertinimas

- rizikos ir žalos vertinimas

- nuostolių dėl avarijos ir nuostolių suregulavimas

- atsiskaitymas pagal draudimo išmokų reikalavimus

Į šią klasę neįeina:

- nekilnojamojo turto vertinimas, žr. 68.31
- vertinimas kitais tikslais, žr. 74.90
- tyrimų veikla, žr. 80.30

66.22 Draudimo agentų ir brokerių veikla

Į šią klasę įeina draudimo agentų ir brokerių (draudimo tarpininkų) veikla parduodant, vedant derybas ar tarpininkaujant metinės rentos ir draudimo bei perdraudimo polisų srityje.

2 priedas. Realus aktuarinės veiklos profesinis standartas¹¹

Data	Versija	Autorius	Keitimų aprašymas
2018-09-01	1	Projekto darbo grupė: G. Girdžiūtė, I.Kriaučiūnienė A. Skučaitė, Š. Bazaras	Pradinė dokumento versija

Aktuarinės veiklos standartas Nr. 2

1. Bendroji dalis

- 1.1. Aktuarinės veiklos standartas Nr. 2 (toliau – standartas) taikomas *aktuarams*, vykdančioms *aktuarinę veiklą* Lietuvos Respublikoje arba kitose šalyse, kurie turi parengti *Aktuarinės funkcijos ataskaitą* pagal Mokumas II direktyvos 48 straipsnį ir Deleguotojo Komisijos Reglamento 272 straipsnio 8 paragrafą.
- 1.2. Standarto tikslas pateikti *aktuarams* gaires, kaip tinkamai parengti *Aktuarinės funkcijos ataskaitą*, atsižvelgiant į *variantą* bei atitikti Mokumas II direktyvos 48 straipsnyje ir Deleguotojo ES Komisijos Reglamento 2015/35 272 straipsnio 8 paragrafe nustatytus reikalavimus.
- 1.3. Standarte naudojamos sąvokos atitinka sąvokas, numatytas LAD Aktuarinės veiklos standarte Nr. 1, teisės aktuose, jeigu šiame Standarte neapibrėžta kitaip.

2. Apibrėžimai

- 2.1. Aktuarinė funkcija (AF) – administracinis gebėjimas įvykdyti tam tikras valdymo užduotis pagal Mokumas II direktyvos 48 straipsnį.
- 2.2. Aktuarinės funkcijos ataskaita (AFA) – aktuarinės funkcijos ataskaita administraciniam, valdymo ar priežiūros organui pagal Mokumas II direktyvos 48 straipsnį ir su juo susijusius reglamentus, standartus ir gaires. AFA gali susidėti iš kelių dalių, kurios gali būti parengtos skirtingu metu.
- 2.3. AVPO – administracinis, valdymo ar priežiūros organas.
- 2.4. Duomenys – bet kokia kokybinė ir kiekybinė informacija.
- 2.5. Įmonė – draudimo ar perdraudimo įmonė, kuri, remiantis *Mokumas II Direktyvos* 14 straipsniu, gavo leidimą verstis draudimo ar perdraudimo veikla.
- 2.6. Interesų konfliktas – atsiranda, kai individas ar organizacija turi kelis interesus, iš kurių vienas gali daryti įtaką atliekant veiksmus, susijusius su kitu arba lemia, kad darbas, nebėra ar nebėgali būti suprantamas kaip objektyvus ir nešališkas.
- 2.7. Modelis – supaprastintas tam tikro pasaulio aspekto vaizdas. Modelis aprašomas specifikacijoje, kurioje nurodomi rezultatai, kuriuos siekiama gauti, įvestiniai duomenys, ryšiai tarp jų, matematinės formulės ir algoritmai, sprendimai, siekiant gauti rezultatų rinkinį, naudojant įvestinius *duomenis*, prielaidas, įprastai įtraukiant *aktuario* vertinimą.
- 2.8. Mokumas II Direktyva – 2009/138/ES direktyva

¹¹ Šaltinis: Lietuvos Aktuarų draugija, prieiga prie interneto <http://www.aktuarai.lt/>

- 2.9. Profesionalus vertinimas – *aktuario* vertinimas pagrįstas aktuarinėmis žiniomis ir patirtimi
- 2.10. Reikšmingumas – veiksniai yra laikomi reikšmingais, jei kartu ar atskirai paėmus, jie gali daryti įtaką *vartotojo* sprendimams. Sprendimas dėl veiksmų reikšmingumo remiasi pagrįstu *vartotojo* vertinimu ir atliekamo darbo atlikimo ir raportavimo bendru kontekstu (panašiai reikšmingai).
- 2.11. Rizikos prisiėmimas – procesas, kurio metu nustatomos, įvertinamos ir įkainojamos draudimo ar perdraudimo rizikos, įskaitant draudimo ar perdraudimo išipareigojimų prisiėmimą ar atmetimą (atsisakymą).
- 2.12. Specialios paskirties įmonė (SPI) – *įmonė*, kuri perima draudimo ar perdraudimo įmonių riziką ir kuri siekia užsitikrinti prisiimtų išipareigojimų įvykdymą pajamomis, gautomis išleisus skolos vertybinius popierius, arba naudodama bet kokią kitą finansavimo priemonę, kai finansavimą suteikusių kreditorių teisės įgyvendinamos tik įvykdžius įmonės išipareigojimus, kylančius iš perdraudimo teisinių santykių.
- 2.13. SRMV – savos rizikos ir mokumo vertinimas, atliekamas vadovaujantis Mokumas II direktyvos 41, 44, 45, 246 straipsniais ir 2014 m. spalio 10 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 2015/35, kuriuo papildoma Mokumas II Direktyva, 262 ir 306 straipsniais.
- 2.14. Techniniai atidėjiniai – *įmonės* techniniai atidėjiniai, apskaičiuoti pagal Mokumas II Direktyvos 75-86 straipsniuose nurodytus vertinimo principus.

3.1 Bendri principai

Aktuarinės funkcijos ataskaita ir jos pagrindinės dalys

3.1.1 AF bent kartą per metus turi parengti rašytinę ataskaitą (AFA), kuri turi būti pateikta administraciniam, valdymo ar priežiūros organui (AVPO). Aktuaras turi atsižvelgti į tai, kad vartotojas gali būti ne tik AVPO, bet ir kitą įmonės ar susijusios įmonės funkciją atliekantis asmuo ar atitinkama priežiūros institucija.

3.1.2 AFA forma, struktūra, stilius, išsamumas ir turinys turėtų būti tinkami konkrečioms aplinkybėms ir priimtini vartotojui. AFA gali būti sudaryta iš kelių atskirų ataskaitų, kurios apimtų atskiras temas, ir kurios gali būti pateikiamos AVPO atskirai ir skirtingu laiku.

3.1.3 AFA turėtų būti:

- (a) nurodyta, kuris aktuarinis standartas buvo taikomas atliktam darbui ir ar atliktas darbas atitinka šiuos aktuarinius standartus;
- (b) nurodyta, kokie aktuariniai standartai yra taikomi AFA ir ar AFA atitinka šiuos aktuarinius standartus;
- (c) pateikta detali informacija apie visus reikšmingus nukrypimus nuo aktuarinių standartų, paminėtų (a) ir (b) punktuose.

Aktuarinė funkcija

3.1.4 AF privalo pateikti atliktų darbų sąrašą ir šių darbų rezultatų santrauką.

3.1.5 AF turėtų informuoti apie nustatytus svarbius *interesų konfliktus* ir apibūdinti, kaip jie buvo suvaldyti, įskaitant bet kokius galimus *interesų konfliktus* tarp individualių įmonių ir grupės, kuriai draudimo įmonė priklauso.

3.1.6 AF, atsižvelgdama į Aktuarinės veiklos standarto Nr.1 10.6.3. punktą ir *priklausomybę nuo kitų*, turėtų atskleisti bet koki reikšmingą rėmimąsi kitų darbais ir kaip AF įsitikino, kad kitų darbai patikimi.

3.1.7 AFA privalo būti identifikuoti asmenys, kurie yra atsakingi už AFA rašymą, ir, jeigu taikoma, kas prisiima galutinę atsakomybę už AFA parengimą.

3.1.8 AFA gali būti pateikta informacija, parodanti kiek kiekvienas asmuo prisidėjo prie AFA ir, jeigu taikoma, ar asmuo, prisiimantis galutinę atsakomybę už AFA parengimą, turi tinkamų žinių ir patirties, kad galėtų įgyvendinti šią rolę.

Aktuarinės funkcijos ataskaitos turinys

3.1.9 AFA privalo būti aiškiai nurodyti visi trūkumai ir pateiktos rekomendacijos kaip šiuos trūkumus ištaisyti atsižvelgiant į reikšmingumą ir proporcingumą.

3.1.10 AFA turėtų būti įtraukta pakankamai informacijos ir aptarta kiekviena sritis taip, kad AVPO galėtų įvertinti jos reikšmę.

3.1.11 AFA turėtų būti apibendrinti pagrindiniai *duomenys*, kurie darė įtaką priimant sprendimus, ir atkreiptas dėmesys į bet kokią reikšmingą neapibrėžtumą ir jo šaltinių sritis bei į bet kokią reikšmingą AF padarytą *profesionalų vertinimą*.

Aktuarinės funkcijos ataskaitos grįžtamasis ryšys

3.1.12 AF, prieš pabaigdamas AFA, turėtų aptarti savo išvadas ir rekomendacijas su vadovybe. AF, pateikęs AFA, turėtų siekti grįžtamojo ryšio iš AVPO dėl ataskaitos turinio ir atsižvelgti į pastabas rengiant ataskaitas ateityje.

3.1.13 Ar pateiktos rekomendacijos dėl AFA buvo įgyvendintos, ir jei taip, tai apie jų įgyvendinimą turėtų būti atskleista kitoje AFA.

3.2. Techniniai atidėjiniai

3.2.1 Išvados apie techninių atidėjinių tinkamumą ir patikimumą

3.2.1.1 AFA turi būti aiškiai nurodomos *techninių atidėjinių* tinkamumo ir patikimumo analizės išvados. Išvados turėtų apimti bet kokius AF pastebėjimus ir identifikuotus reikšmingus trūkumus ar nepakankamumus, pateikiamos rekomendacijos kaip tai galėtų būti ištaisyta.

3.2.1.2 AFA turėtų būti įtraukti *techninių atidėjinių* rezultatų vertinimai, ar pastarieji skaičiuojami pagal Mokymas II direktyvos 75 ir 86 straipsnius, ir patarimai, jeigu būtini kokie nors pakeitimai siekiant, kad būtų pasiekta atitiktis.

3.2.1.3 AFA privalo būti aiškiai nurodyti šaltiniai ir neapibrėžtumų lygis, kylantis dėl daromų įverčių, *techninių atidėjinių* skaičiavimuose. AFA turėtų būti nurodytos aplinkybės, kurios gali sukelti faktinių rezultatų nuokrypį nuo pagrindinių *techninių atidėjinių* skaičiavimui naudotų prielaidų.

3.2.2 Svarbi informacija apie techninius atidėjinius

3.2.2.1. AF turėtų užtikrinti, kad faktoriai, kurie daro reikšmingą įtaką *techninių atidėjinių* sumai, tokie kaip rizikos veiksniai ir prielaidos, būtų aiškiai išdėstyti AFA.

3.2.2.2 Ypatingai AFA turėtų būti atkreiptas dėmesys į reikšmingus sprendimus, daromus *techninių atidėjinių* skaičiavimuose.

3.2.3. Laikotarpio pradžios ir pabaigos techninių atidėjinių atskleidimas

3.2.3.1 AFA turėtų būti atskleisti laikotarpio pradžios ir pabaigos techniniai atidėjiniai, jeigu įmanoma, išskirstyti į tiksliausią įvertį ir rizikos maržą. Pateikta pagrindinių pozicijų pokyčių apžvalga.

3.2.4. Procesų koordinavimas

3.2.4.1. AFA turėtų būti apžvelgtos techninių atidėjinių skaičiavimo procedūros ir procesai.

3.2.5. Duomenų pakankamumas ir kokybė

3.2.5.1. AFA privalo būti pateikta AF atlikto *duomenų*, naudojamų *techninių atidėjinių* skaičiavimuose, vertinimo apžvalga. Tai galėtų apimti *duomenų* aprašymą ir jų šaltinį, taikomas kontrolės priemonės, *duomenų* tinkamumo vertinimą (tikslumo, aktualumo, patikimumo ir išsamumo), atsižvelgiant į duomenų panaudojimo tikslą.

3.2.5.2. AFA privalo būti nurodyti bet kokie *reikšmingi duomenų* neapibrėžtumai ar apribojimai ir pateiktas požiūris į juos kiek tai susiję su *techninių atidėjinių* skaičiavimais. Mažiausiai gali būti įtraukiami apribojimai, susiję su: jų tinkamumu tikslui pasiekti, nuoseklumu laike, informacinių technologijų sistemomis, individualių polisų duomenų ir istorinių duomenų galimybėmis.

3.2.5.3. AFA turėtų būti pateikta *techninių atidėjinių* pagal veiklos kryptis apžvalga, *duomenų* suskirstymas į homogenines rizikos grupes ir šio suskirstymo tinkamumo vertinimas įmonės priimtoms rizikos atžvilgiu.

3.2.5.4. AFA turėtų būti pateikiama atitinkama finansų rinkų informacija, turimi *duomenys* apie draudimo riziką, paaiškinimai, kaip tai integruota į *techninių atidėjinių* vertinimą.

3.2.6 Metodai ir modeliai

3.2.6.1 AFA turi būti apžvelgtas techninių atidėjinių skaičiavimuose naudotų metodų ir modelių tinkamumas pagal pagrindinius rizikos veiksnius, įmonės veiklos kryptis ir verslo valdymo strategiją.

3.2.6.2 AFA turėtų būti atkreipiamas dėmesys į bet kokius neįprastus ar nestandartinius metodus, kurie paprastai nėra naudojami rinkoje *techniniams atidėjiniams* skaičiuoti, įskaitant loginį pagrindimą, kodėl tokie metodai pasirinkti.

3.2.6.3 AFA turėtų būti apžvelgti *techninių atidėjinių* skaičiavimo metodai toms sutartims, kurioms dėl duomenų trūkumo nebuvo galima taikyti patikimo aktuarinio metodo, ypač tais atvejais, kurie nurodyti Mokymas II direktyvos 82 straipsnyje. Tokių draudimo sutarčių *techninių atidėjinių* skaičiavimuose naudotų aproksimacijų tinkamumas taip pat turėtų būti pateiktas AFA.

3.2.6.4 AFA privalo būti įvertintas pasirinkimo galimybių ir garantijų, numatytų draudimo ir perdraudimo sutartyse, metodų ir modelių tinkamumas.

3.2.6.5 Jei AF nustato, kad *techninių atidėjinių* skaičiavimams naudojamos informacinės technologijos nepakankamos atitinkamoms aktuarinėms ir statistinėms procedūroms palaikyti, tai turėtų būti paminėta AFA.

3.2.6.6 Jei *techninių atidėjinių* skaičiavimas priklauso nuo kelių metodų ar modelių, AFA turėtų nurodyti materialius skirtumus tarp rezultatų, gautų naudojantis šiais metodais ar modeliais, ir kodėl tokie skirtumai galimi.

3.2.6.7 Jei per ataskaitinius metus buvo reikšmingų metodų ir modelių pasikeitimų, jie turėtų būti detalizuoti AFA. Taip pat turėtų būti pateikta tokių pasikeitimų argumentacija ir įvertinta įtaka *techniniams atidėjiniams*.

3.2.7 Prielaidos

3.2.7.1 AFA turi būti aprašyti duomenys ir metodai, pagal kuriuos įvertintas *techninių atidėjinių* skaičiavimuose naudotų prielaidų tinkamumas.

3.2.7.2 AFA turėtų būti atskleistos pagrindinės *techninių atidėjinių* skaičiavimo prielaidos ir paaiškintas jų tinkamumas atsižvelgiant į pagrindinius rizikos veiksnius, galinčius paveikti bendrovės draudimo ar perdraudimo įsipareigojimus.

3.2.7.3 AFA turėtų būti atskleisti visi reikšmingi prielaidų pasikeitimai lyginant su prielaidomis, galiojusiomis rengiant ankstesnę AFA.

3.2.7.4 AFA turėtų būti atskleista nuomonė apie reikšmingų sprendimų, priimtų vertinant prielaidas, tinkamumą galimai įskaitant, bet neapsiribojant prielaidomis ir interpretacijomis, susijusiomis su:

- sutartyse numatytomis pasirinkimo galimybėmis ir garantijomis,
- draudėjų elgesiu,
- būsimus valdymo veiksmus,
- iš sandorio šalies atgautinas sumas,
- būsimus įvykius, kurie gali paveikti įmonės draudimo ar perdraudimo įsipareigojimus,
- įsipareigojimus, kurie gali egzistuoti neskaitant sutartinių įsipareigojimų.

3.2.8 Tiksliausių įverčių ir patirties palyginimas

3.2.8.1 AFA turėtų būti apžvelgti tiksliausių įverčių ir patirties palyginimo procesai ir turi būti pabrėžta, jei AF kyla abejonių dėl šių procesų efektyvumo.

3.2.8.2 AFA turėtų būti atskleistos AF peržiūros pastabos apie tiksliausių įverčių kokybę ir tuo remiantis padarytos išvados apie duomenų, metodų ar prielaidų tinkamumą *techniniams atidėjiniams* skaičiuoti. Vertinant ankstesnių įverčių kokybę, AFA turi būti pabrėžti ir pakomentuoti atvejai, kai modeliuoti rezultatai reikšmingai skyrėsi nuo aktualių. Svyravimus gali būti lengviau suprasti, jei šiuose komentaruose jie išskaidomi į nuokrypius dėl atitinkamų aktualių verčių svyravimų ir atsiradusių dėl naudotų duomenų, metodų ar prielaidų (ne)tinkamumo. Jei toks išskaidymas atliekamas, AFA turėtų atskleisti su tuo susijusius reikšmingus sprendimus.

3.2.9 Jautrumo analizė

3.2.9.1 AFA turi būti pateikti techninių atidėjinių jautrumo analizės rezultatai pagal pagrindines rizikas, susijusias su įsipareigojimais, kuriuos tie techniniai atidėjiniai dengia.

3.3 Nuomonė apie rizikos prisiėmimo politiką

3.3.1 Nuomonė apie bendrą rizikos prisiėmimo politiką

3.3.1.1 AFA privalo būti pareikšta nuomonė apie bendrą *įmonės rizikos prisiėmimo politiką*.

3.3.1.2 AFA turėtų būti paaiškinta kodėl AF nuomonė apie *įmonės rizikos prisiėmimo politiką* yra būtent tokia, kokia nurodyta.

3.3.1.3 AFA turėtų būti paaiškintos visos abejonės, kurias AF gali turėti dėl bendros *rizikos prisiėmimo politikos* tinkamumo.

3.3.1.4 AFA turėtų būti pateiktos rekomendacijos, kaip taisyti AF rastus *rizikos prisiėmimo politikos* trūkumus atsižvelgiant į *reikšmingumo* ir *proporcingumo* principus.

3.3.2 Analizės sritys

3.3.2.1. Atliekant bendros *rizikos prisiėmimo politikos* tinkamumo analizę turi būti išanalizuotos (įskaitant, bet neapsiribojant) sritys, nuodytos šio Standarto 3.3.3 – 3.3.7 punktuose.

3.3.3 Įmokų pakankumas

3.3.3.1 AFA privalo būti pateiktos išvados, ar realu, kad, atsižvelgiant į bendrą *rizikos prisiėmimo politiką*, įmokos bus pakankamos. Vertinant privaloma atsižvelgti į galimų rizikų (įskaitant *rizikos prisiėmimo rizikas*) pobūdį ir pasirinkimo galimybių bei garantijų, numatytų draudimo ir perdraudimo sutartyse, galimą įtaką.

3.3.4 Aplinkos pokyčiai

3.3.4.1 AFA turėtų būti aprašyti išorinės aplinkos faktoriai, kurie gali turėti potencialios įtakos naujų sutarčių pelningumui (įskaitant atnaujinamas sutartis). Tokių faktorių pavyzdžiai gali būti infliacija, teisinė rizika, rinkos, kurioje veikia *įmonė*, pokyčiai, kurie gali paveikti verslo apimtis ir portfelio sudėtį.

3.3.5 Įmokų pataisos

3.3.5.1 AFA turi būti pakomentuota, kokį efektą įmokoms gali turėti jų koregavimas pagal žalų istoriją (bonus-malus sistema) ar homogeniškomis rizikoms grupėms taikomas analogiškas sistemas, jei analizuojamų produktų įmokos gali būti koreguojamos pagal patirtį.

3.3.6 Neigiama atranka

3.3.6.1 AFA privalo būti įtraukta AF išvada dėl neigiamos atrankos (*angl. anti-selection*) *įmonės* portfelyje rizikos įtakos, jei tokios rizikos galėtų turėti neigiamą poveikį *techniniams atidėjiniams* ar įmokų pakankumui. AFA turėtų būti pateiktos AF rekomendacijos dėl *rizikos prisiėmimo politikos* pataisų, jei tai padėtų sumažinti šias rizikas.

3.3.7 Sąsajos su kitomis politikomis

3.3.7.1 AFA turėtų būti nurodyta, koku mastu bendra *įmonės rizikos prisiėmimo politika* nesuderinama su kitomis *įmonės* politikomis.

3.3.7.2 Tai turėtų apimti bent jau suderinamumą su *įmonės* rizikos apetitu, perdraudimo sutartimis ir *techniniais atidėjiniiais*.

3.4 Nuomonė apie perdraudimo sutartis

3.4.1 Nuomonė dėl perdraudimo sutarčių tinkamumo

3.4.1.1 AFA privalo būti pareikšta nuomonė apie perdraudimo sutarčių tinkamumą.

3.4.1.2 AFA turėtų būti pateiktos visos abejonės, kurias gali turėti AF dėl perdraudimo sutarčių tinkamumo.

3.4.1.3 Jeigu AF nustato trūkumus, tai AFA turėtų būti pateiktos rekomendacijos ir veiksmai, kurių reikėtų imtis, siekiant pagerinti perdraudimo sutartis:

- pašalinti persidraudimo nesuderinamumus,
- sumažinti perdraudiko sandorio šalies išsipareigojimo nevykdymo riziką,
- praplėsti reikšmingų rizikų apsaugą.

3.4.1.4 AFA turėtų būti nurodyta, kas AF darė įtaką pareiškiant tokią nuomonę.

3.4.2 Savitarpio santykiai

3.4.2.1 AFA turėtų būti nurodyta, koku mastu *įmonės* perdraudimo sutartys nėra suderinamos su *įmonės*:

- rizikos apetitu,

- rizikos prisiėmimo politika,
- techniniais atidėjiniais,

ir pateiktos rekomendacijos, kaip reikėtų pašalinti bet kokius neatitikimus.

3.4.2.2 AF komentaras apie savitarpio santykius turėtų apimti perdraudiko kreditingumo vertinimą.

3.4.3 Perdraudimo sutarčių veiksmingumas

3.4.3.1 AFA turėtų būti apžvelgtas perdraudimo sutarčių, įskaitant SPI, jautrumo įvairiems nepalankiems scenarijams vertinimas arba pateikta nuoroda į tokios analizės rezultatus SRMV ataskaitoje. Galimų scenarijų pavyzdžiai:

- įvykusi katastrofinė žala,
- rizikų agregavimas,
- perdraudiko įsipareigojimų nevykdymas,
- perdraudimo limitų išnaudojimas.

3.4.3.2 Apžvalgoje turėtų būti pateikta:

- iš perdraudimo ir SPI atgautinos sumos,
- įtaka įmonės nuosavoms lėšoms.

3.4.3.3 Esant poreikiui, apžvalgoje turėtų būti atsižvelgiama į perdraudimo apsaugos atkūrimo ar atstatymo ir galimo draudimo apsaugos nebuvimo įtaką.

3.4.3.4 AFA gali būti įvertinta, kiek perdraudimo sutartys prisideda prie nuosavų lėšų svyravimų mažinimo.

3.5. Įnašas į rizikos valdymą

3.5.1. AFA turėtų būti aprašytos sritys, kuriose AF reikšmingai prisidėjo prie rizikos valdymo sistemos įgyvendinimo, ir atlikti darbai. Ypatingai, AF įnašas į rizikos modeliavimą kapitalo reikalavimo skaičiavimuose.

3.5.2. AFA turėtų būti apibendrinti esminiai šios veiklos pastebėjimai, ir ypatingai, rekomendacijos ateities tobulinimams.

3 priedas. Anderaiterio funkcijos

1. Analitinė funkcija:

- draudimo objekto identifikavimas;
- nustatyti veiksnių, turinčių reikšmingą įtaką padidėjusiai draudiminio įvykio tikimybei, sąrašą, priklausomai nuo draudimo sąlygų ir draudimo objektų tipų, nurodytų taisyklėse, taip pat galimybę į juos atsižvelgti apskaičiuojant draudimo tarifą;
- draudėjo draudimo intereso patikrinimas ir patvirtinimas;
- prisiimamos draudiminės rizikos tinkamumo vertinimas;
- skaitinių verčių korekcijos koeficientų padidėjimo (sumažėjimo) nustatymas, atsižvelgiant į veiksnių, turinčių reikšmingą įtaką įvykio tikimybei ir draudiminio įvykio pasekmėms, buvimas (nebuvimas);
- draudimo vertės ir draudimo sumos vertinimas ir suderinimas su draudėju/draudimo tarpininku;
- labiausiai tikėtinos rizikos pasireiškimo vietos draudimo objekte nustatymas bei vidutinio ir didžiausio nuostolio įvertinimas;
- atitinkamos draudimo rūšies draudimo portfelio pelningumo analizė tam tikram laikotarpiui, norint pateikti rekomendacijas dėl kito tarifavimo laikotarpio tarifų padidinimo (sumažinimo);
- objektų ir draudimo rūšių rinkos vertinimas.

2. Praktinė funkcija:

- Sprendimo priėmimas dėl siūlomų apdrausti rizikų prisiėmimo arba atsisakymo drausti siūlomus draudimo objektus;
- Nustatytų prisiimamų draudimo apsaugai rizikų atitikimas numatytoms aktuariniuose skaičiavimuose rizikoms;
- pagrindinių ir papildomų draudimo sutarties sąlygų nustatymas;
- draudimo tarifo nustatymas konkrečiam draudimo objektui;
- draudimo sumos derinimas su draudėju;
- rizikos mažinimo plano (rizikos valdymo) kūrimas ir įgyvendinimas;
- draudimo objekto stebėseną, siekiant kontroliuoti draudimo rizikos laipsnio pokyčius;
- perdraudimo apsaugos plėtra;
- rekomendacijos, kaip keisti tarifavimo vadovą.

3. Metodinė funkcija:

- anderaitingo sudarymo politika, anderaitingo darbo instrukcijų kiekvienai draudimo rūšiai sudarymas;
- draudimo produktų pardavėjų mokymų apie rizikos vertinimo metodus (standartinę anderaitingą) pagal tipines (standartines) draudimo sutartis vykdymas.

4. Valdymo funkcija:

- draudimo objekto ir rizikų lygio stebėjimas;
- rizikų mažinimo plano įgyvendinimo stebėseną;
- pardavėjų standartizuotų apsaugos paketų platinimo kokybės kontrolė;
- kiekvienos draudimo rūšies draudimo portfelio parametrų stebėjimas ir produktų bei tarifų politikos koregavimas.

4 priedas. Finansų analitikas. Kokių kompetencijų reikia darbdaviams (realus pavyzdys):

- Vykdo įmonės veiklos finansinių rodiklių skaičiavimą ir analizę, pateikdamas išvadas ir pasiūlymus.
- Rengia įmonės finansinių rodiklių planus ir prognozes.
- Vykdo įmonės finansinės būklės ir veiklos analizę tokiais aspektais:
- Finansinių ataskaitų analizę ir komentarai;
- Produkto/produkcijos pardavimų, pardavimų savikainos ir kainos elementų analizę ir pasiūlymai. Pirkimų ir pardavimų analizę ir kontrolę;
- Atsargų (stygius, perteklius, atidėjimai) ir kitų apyvartinio kapitalo elementų analizę;
- Veiklos kaštų analizę, kontrolę ir pasiūlymai;
- Veiklos pelningumo klientas / produktas bei kitais pjūviais analizę ir pasiūlymai;
- Darbo resursų efektyvumo analizę;
- Pinigų srautų analizę (mokėtinų ir gautinų sumų) analizę.
- Dalyvauja įmonės planavimo procesuose. Prognozių (vidutinės ir ilgos trukmės finansinių perspektyvų modeliavimas) rengimas, biudžetų sudarymas, priėmimas ir jų kontrolė bei monitoringas.
- Dalyvauja įmonės finansinių duomenų konsolidavimo procedūrose.
- Atlieka įmonės verslo / investicinių projektų ar idėjų galimybių finansinę analizę. Rengia verslo / investicinių projektų finansinę dalį.
- Atlieka informacijos apie pavestus objektus (makroekonomikos ir mikroekonomikos lygyje) rinkimą, kaupimą, sisteminimą ir analizę, pateikdamas išvadas ir pasiūlymus.
- Atlieka įmonės operatyvinės finansinės informacijos rinkimą ir sisteminimą.
- Ruošia įmonės poreikiams tenkinti reikalingas finansines ataskaitas / raportus (savininkams, vadovybei, specialistams ir skyrių vadovams) pagal valdymo objektus: pelnas, savikaina, pardavimai.
- Dalyvauja verslo ir finansų procesų efektyvumo vystyme.
- Dalyvauja IT verslo valdymo produktų diegime ir palaikyme.

